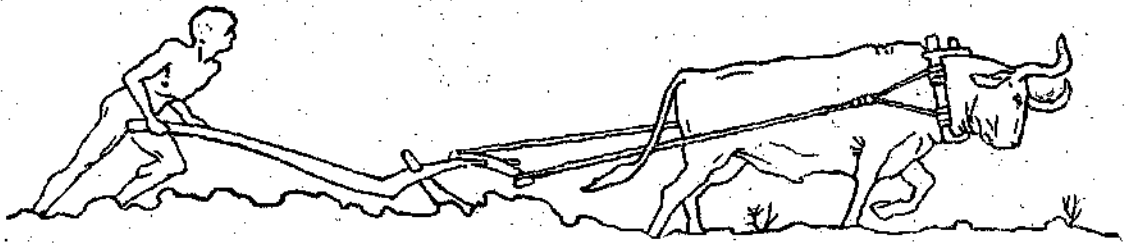

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΣΚΙΤΕΑ — ΝΥΦΗ
ΕΚΘΕΣΕ Ν. ΦΕΡΕΚΕΙΑΝ
Φωτογρ. Ρομαλδη Τούτες

ΠΑΝΔΘΗΝΑΪΔ

ΕΤΟΣ ΙΑ' ΔΕΚΕΜ-
ΒΡΙΟΣ 1913 * *

ΙΔΕΕΣ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

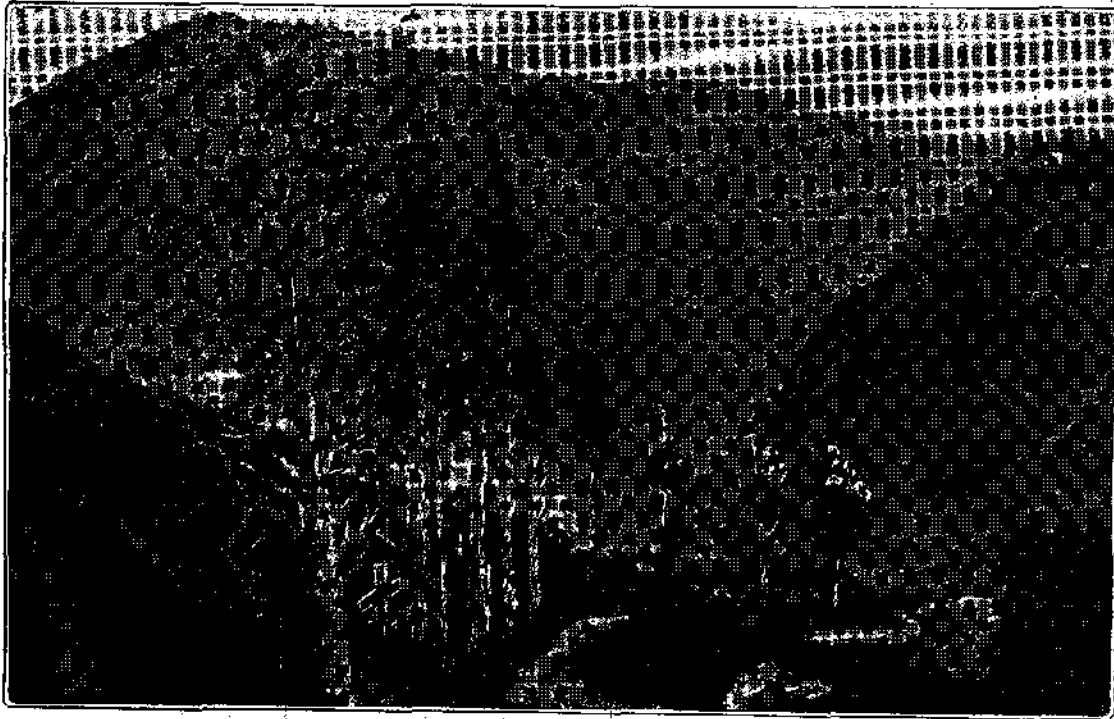
Ο γυρισμός Οι επιστράτοι ἐγύρισαν ἀτὰ σπία τους καὶ τοῦ πολέμου τὰ βάσανα τοὺς ἕκαμαν ἐπιθυμητοὺς καὶ σεβαστοὺς. Κάθε φτωχὸ καλύβι καὶ κάθε πλουσιόσπιτο ἐδέχθη με λαχτάρα τὸ παλληκάρι, ποὺ ἔτροξε νὰ δώσῃ τὰ νειῶτα του καὶ τὴν ὁρμὴ του γιὰ τὴν πατρίδα, τὸν πατέρα, ποὺ ἔδωκε κάτι περισσότερο. Ὁ γυρισμὸς εἶναι τώρα παντοῦ πανηγύρι. Μάτια δακρυζοῦν, ἀγκαλιὲς σφίγγουν πολυαγαπημένους, στόματα διηγοῦνται ἀτέλειωτες ἱστορίες καὶ ἀποκρίνονται σὲ ἀδιάκοπα ἐρωτήματα παντοῦ τριγυρίζει κάποια περηφάνεια καὶ χαρὰ. Στὴν πρωτεύουσα ὁ γυρισμὸς τῶν ἐπιστράτων ἐπῆρε τὴν ὄψη ἐπισημῆς τελετῆς. Στὶς ἐπαρχίαις ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ ξεσκιάσῃ ἕνας πρωτόφαντος ἐνθουσιασμός. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐσιτάθησαν σοβαροὶ περισσότερο ἀπὸ ὅσον ἔπρεπε. Ὑπάρχουν στὴ ζωὴ τῶν λαῶν καὶ στιγμῆς, ποὺ πρέπει νὰ κυριαρχῇ μονάχα τὸ αἰσθηματὶ τὸ ξεχείλισμά τῆς χαρᾶς καὶ τῆς περηφάνειας μαζὶ μὲ πορροὺ καὶ δειχνεῖται καὶ με κινήματα ἔξω ἀπὸ κάθε ὑπολογισμὸ σοβαρότητος. Οἱ ἐπαρχίαις τὸν γυρισμὸ τῶν ἐπιστράτων τὸν ἐπανηγύρισαν πῶς ἀληθινά. Σὰν νὰ ἐκατάλαβαν ἐκεῖ βαθύτερα ἀπὸ ποῦ ἐγύριζαν αὐτοὶ οἱ βασανισμένοι περιφρονητῆς τοῦ θανάτου καὶ τί ἐκατόρθωσαν. Κι' ἄφισαν τὴν ψυχὴ τους νὰ μιλήσῃ συγκινητικώτερα καὶ τὸ αἰσθηματὶ τους νὰ φανερωθῇ ἐλεύθερα. Δὲν γυρίζει ὁ ἀνθὸς τῆς φυλλῆς ταχτικά ἀπὸ νικηφόρους πολέμους γιὰ νὰ γίνωνται καὶ ταχτικά τέτοια πανηγύρια.

Μὰ μήτε καὶ ἡ τέχνη ἐπρόβαλε νὰ χαιροῖται τὸν γυρισμὸν αὐτὸν μὴτ' ἕνα τραγοῦδι χαρᾶς καὶ περηφάνειας δὲν καληνώρισε τὰ πολυμύχαρα νειῶτα, ποὺ ἔσυναξαν ἀγκαλιὰς τὶς δάφνες ἢ θριμβεντικὴ τῆς Μούσας φωνὴ δὲν ἀκούσθηκε σὲ στιγμῆς, ποὺ εἶχε κάθε δικαίωμα νὰ γεμίσῃ τὴν ἀτμόσφαιρα με τὴ βοή τῆς. Ἐνας ποιητῆς τρα-

γοῦδῃσε τοὺς θλιμμένους γυρισμοὺς μόνον, καὶ τὸ τραγοῦδι του τὸ κυβέρνησε περισσότερο ἢ προμελέτη νὰ εἴπῃ κάτι σοφὰ ταιριασμένο παρὰ ἢ ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὁ ἀντίλαλος τοῦ αἰσθηματος ὅλης τῆς χώρας. Ἄξιζε ν' ἀκούσουν τὴ φωνὴ ἐνὸς ποιητῆ αὐτοῦ, ποὺ ἐγύρισαν περήφανοι, στολισμένοι με δάφνες ἀμάραντες καὶ σκεπασμένοι με τὶς δόλοχρονες φτεροῦγες τῆς Νίκης.

Ο στολισμός Ὁ πανηγυρισμὸς κάποιων μετῆς πόλεως γάλων γεγονότων ἐδημιούργησε τώρα τελευταία ἀρκετὲς φορὲς τὴν ἀνάγκη νὰ στολισθῇ ἢ πρωτεύουσα. Μὰ καὶ πάλι ὁ στολισμὸς αὐτὸς ἐγένετο βιαστικὰ καὶ ὀπως-ὀπως. Κι' ὅσοι τὰ θέλουν ὅλα στὴν ἐντέλεια — ἴσως καὶ με τὸ δίκιο τους — δὲν ἔλειψαν νὰ κατηγορήσουν τοὺς ἀρμόδιους — ποὺ ποτὲ δὲ βρίσκονται — ὅτι δὲν ἕκαμαν ἐκεῖνο, ποὺ ἔπρεπε. Μὰ στὸ σημεῖο τοῦτο δὲν ἔχουν δίκιο. Ὁ στολισμὸς μᾶς πολιτείας σ' ἐξαιρετικὲς περιστάσεις δὲν εἶναι ἔργο τῆς στιγμῆς, μήτε γίνεται με μισὰ μέτρα. Χρειαίεται κάποια συνστηματικὴ ἐργασία. Τὸ ὅτι ἐγένετο ἔως τώρα στὸ ζήτημα αὐτὸ καὶ τὸ ὅτι ὑπάρχει φόβος νὰ γίνῃ κι' ἀργότερα — ἐπειδὴ οἱ εὐκαιρίες γιὰ πανηγυρισμοὺς δὲ θὰ λείψουν ποτὲ — εἶναι ἀρκετὸ νὰ δεῖξῃ, ὅτι καιρὸς πιά νὰ συστηθῇ μιὰ ἐπιτροπὴ, ποὺ νὰ φροντίξῃ πῶς νὰ στολιζέται ἢ πρωτεύουσα ἀνάλογα με τὸ γεγονός, ποὺ θὰ πανηγυρίζεται.

Δὲν εἶναι μικρὸ τὸ ζήτημα τοῦ στολισμοῦ μᾶς πολιτείας, ἀφοῦ αὐτὸς εἶναι ἡ μόνη περιστάσις, ποὺ μπορεῖ νὰ μᾶς κρούσῃ γιὰ λίγο ὅση ἀσχημιὰ βασιλεύει στοὺς δρόμους καὶ στὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῶν οπιτιῶν. Ἐχομε ἀνάγκη νὰ βλέπουμε κάπου-κάπου καὶ λίγη ἀρμονία συνόλου καὶ κάποιο πλατὺ γραφικὸ θέμα. Πρέπει νὰ ξεκουράζεται λίγο καὶ τὸ μάτι ἐπάνω σὲ μιὰ διακόσμηση, ποὺ νὰ μὴν εἶναι τὸ πῶς ἄλλο-

ΣΤΑΤΙΣΤΑ. Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΠΑΥΛΟΥ ΜΕΛΑ

ΕΚΘΕΣΙΣ Ν. ΦΕΡΕΚΕΙΔΗ
Φωτογρ. Ρωμαϊκή Τσαΐτς

Ἦρθε ὁ πόλεμος. Πῆρε τὸ τουφέκι καὶ τὰ πινέλα του καὶ ἔτρεξε καὶ στοὺς δύο πολέμους μὲ τὸν ἀγνότερον ἐνθουσιασμό. Ἀντάρτης καὶ καλλιτέχνης. Ἡ κακουχία, ἡ στέργησις, ἡ ἀρρώστια ἦταν ἀπλᾶ ἐπεισόδια ποὺ δὲν ἠμπόρεσαν νὰ κόψουν τὸν δρόμο του. Ἀκούραστο τὸ σῶμα καὶ γερή ἡ ψυχὴ. Ἐργάσθηκε, σκυμμένος πάνω στοὺς βαθεῖς παλμούς τῆς φυλῆς.

Μιλοῦν τὰ ἔργα του τῇ διπλῇ φωνῇ τοῦ πατριώτη καὶ τοῦ τεχνίτη. Ἡ δόνησις ἢ ἐσωτερικὴ καὶ τὸ μεγάλο θέαμα τῆς φύσεως, ἀποκάλυψαν δυνατὸ τὸ ταλέντο του, ἐγέννησαν τὸ ἀληθινὸ καλλιτέχνημα. Καρτεροῦσε ὑποτακτικὰ τόσον καιρὸ. Νά, ἡ εὐτυχισμένη στιγμή τοῦ ἀνοίγει ἐλεύθερο τὸν δρόμο, καὶ ἀνασένει πλατεῖα τὸ ἔγώ του τὸ καλλιτεχνικόν. Στὸ πλάϊ τῆς ἐλευθερωμένης τώρα ἀγάπης του, βάνει τῇ ζωῇ τὴν πραγματικὴν. Καὶ χωρὶς νὰ ξεχάσῃ τὰ μάγια τῆς Φύσεως, τῆς χαρίζει τὰ στολίδια ποὺ τοῦ παρέχει ἡ δύναμις τῆς ζωϊκῆς γραμμῆς καὶ τὸ αἶσθημα ποὺ τὴν θερμαίνει. Στὸ «Ναλιμπάνκι» τὸ χιονισμένον, τὴν ὥρα ποὺ περνᾷ τὸ πυροβολικόν, βλέπεισ σφιχτοδεμένα τὰ δύο στοιχεῖα. Τὸ δράμα ποὺ δυναμώνει τίς ψυχὰς τῶν πολε-

μιστῶν, ξανοίγει μακρὰ, στὸ βάθος τοῦ ὁρίζοντος, σὰν ἀγιο φῶς, καὶ ξαναγυρίζει πίσω στὰ κορμιά ποὺ πατοῦν κάθε ἐμπόδιο καὶ τρέχουν στὴ Δόξα ποὺ τοὺς καλεῖ. Τοπίον, ἄνθρωποι, ἄλογα, ἄψυχα, ὅλα φωτίζονται ἀπὸ τὸ ἴδιο συναίσθημα, σὰν ἓνα σῶμα ποὺ δέχεται συνολικὰ τοὺς παλμούς τοῦ αἵματος.

Μέσα στὶς μακρινὰς πορείας τῆς Μακεδονίας, ὀπὸν ζῆ, πάντα ἀνήσυχη, ἡ ψυχὴ του, φθάνει μίαν ἡμέρα μπροστὰ στὸν τάφο τοῦ Παύλου Μελά: σ' ἓνα βαθὺ συναπάντημα βουνῶν, μὲ τὸ ποιητικώτερο πλαίσιο ποὺ μπορούσε νὰ ποθήσῃ ὁ εὐγενικὸς στρατιώτης, μαζωμένες κατὰ λεῦκες πανύψηλες μυρολογοῦν τὸ ἄξιο παλληκάρι. Φόρεσαν τὰ βουνὰ τὴν πιδ γιορτάσιμη στολῆ, μὴ μ' ἑλαφρὲς πράσινες σκιές, νὰ συντροφεύουν τὸ ὄνειρο τοῦ γενναίου.

Τέτοια τὰ τοπία τοῦ Φερεκείδη, ποὺ ἔχουν μίαν ἠθικὴ ἔμορφιά. Δὲν ἠμπορῶ νὰ τὸ ἐκφράσω διαφορετικὰ παρὰ μὲ τὸ ἐπίθετον αὐτό. Δὲν εἶναι μόνον ἡ αἰσθητικὴ χαρὰ. Κάτι ἄλλο ἀκόμα, ὑποβλητικὸν ἑνὸς συναισθήματος εὐλαβικοῦ: τῆς Ἀληθείας. Αὐτῆς ποὺ ἠμπορεῖ νὰ ἐμφανισθῇ μπροστὰ στὸν Θεό. Τὸ συναίσθημα αὐτό, — σὲ

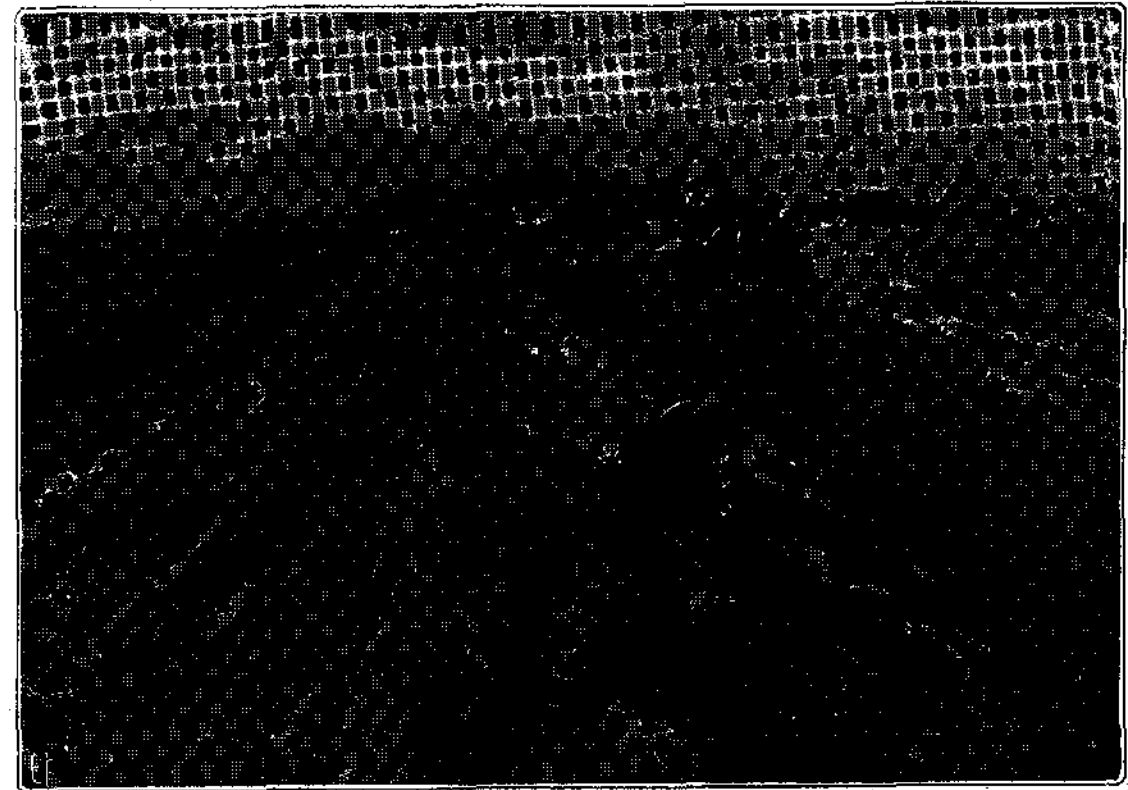
μερικὰ του ἔργα, — τὸ δίνει τὸ χρῶμα, ὁ πόθος τοῦ τεχνίτη ν' ἀκροασθῇ τῇ βαθειᾷ φωνῇ τοῦ τοπίου. Τέτοιο καὶ τὸ «Μοναστήρι τῆς Ζάβορδας» καὶ μιὰ ἄλλη εἰκὼν «Πρὸς τὸ Ὁστροβο». Ἔργα ἀντίθετα στὸν χρωματισμό, στὴ γραμμὴ, στὴ μορφὴ γενικῶς. Τὸ χρῶμα των, μὴ β προπάντων, πράσινο μὲ χιλίες ἀποχρώσεις, κίτρινο, ζῆ, βαθεῖα, μὲ μιὰ ψυχικότητα, εἴτε χαρούμενα εἶναι φωτισμένο τὸ τοπίον, εἴτε γέρνη ἀπάνω του ὁ ἥσκιος πονεμένης ψυχῆς. Ἔτσι τὸ ἄρωμα ποὺ ἀναδίνει τὸ λιβάνι.

Γι' αὐτό, ἓνα τέτοιο τοπίον, χωρὶς πρόσθετη τῇ ζωϊκῇ γραμμῇ, ποὺ ὑπάρχει νὰ ποῦμε ἀπ' ἑαυτοῦ, μὲ τὴ σιγῇ τῆς ἀκίνητης ἡρεμίας του, χρειάζεται μίαν ἡσυχὴ καὶ ψυχικὴν ἀτμοσφαῖρα, νὰ μεταδώσῃ τὸν ἀόρατο παλμὸ ποὺ ρυθμίζει τὴν ὑπαρξί του. Ἄν ὁ κ. Φερεκείδης ὠνόμαζε τίς εἰκόνες του ἀπλούστατα: τοπίον, μάχη, πορτραῖτο, θὰ ζοῦσαν τὴν ἴδια βαθειὰ εἴτε ἐντονὴ ζωῇ, στὰ μάτια τῶν αἰσθαντικῶν ἀνθρώπων.

Κομμάτι ζωῆς ἀγνῆς, ποὺ ἔδρευε τὸ ὄνειρο τῆς πατρίδος μέσα στὰ στενὰ ὄρια τοῦ χωρικοῦ

σπιτιοῦ, εἶναι τρεῖς μορφὲς γυναικεῖς, ἀπὸ τὰ περίχωρα τοῦ Γιδᾶ: ἡ «Νύφη», ἡ «Κόρη στὸν ἀργαλειό», ἡ «Γυναίκα ποὺ γνέθει». Τῆς κόρης ἡ δροσιὰ ἢ παρθενικὴ, καὶ ἡ εὐτυχία τῆς μελλονίμης καὶ ἀκόμα ἡ γυναίκα ποὺ πέρασε τὰ χρόνια τῆς στὴ σκληρία καὶ εἶδε τώρα μεγαλωμένο τὸ φῶς τῆς ἐλευθερίας, ἔχουν μιὰ χάρι ξεχωριστὴ μαζὶ μὲ τὸν παράξενον τοπικόν ἱματισμὸ καὶ τὴν αἰσθητικὴ ἀφέλεια. Ζωὴ ἀνεπιτήδευτη, ποὺ διέσωσε τὴν ἀγιοσύνη τῆς παραδόσεως καὶ μεγάλωσε μὲ τὸ παραμῦδι τῶν παλιῶν χρόνων. Μὲ τί χαρὰ θὰ ἔβλεπα ἔργα τοῦ Φερεκείδη στὴν Ἑθνικὴ Πινακοθήκη.

Τὸ θέμα χρησιμεύει σὰν πηγὴ ἐμπνεύσεως γιὰ νὰ δώσῃ τὴν πρωτεύουσα θέσι στὸ χρῶμα. Οἱ σκοτεινοὶ τόνοι ποὺ μεταχειρίζεται ὁ ζωγράφος στὸ «Χάνι τοῦ Σαραντάπορου» εἶναι ἡ μελαγχολικὴ ζωγραφιὰ τῆς ἐγκαταλείψεως. Τὸ Χάνι ποὺ ἐρημώθηκε ὅταν πιά δὲν μπορούσε νὰ στεγάσῃ τὰ δειλασμένα κορμιά, καὶ παρέκει τὰ κάρα μὲ τοὺς βαρεῖς ὀλόγεμους τροχούς, μιλοῦν πὼς πέρασε ἀπ' ἐδῶ ὁ νικητῆς. Φαίνε-

ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΜΑΧΗΝ ΤΟΥ ΚΟΜΑΝΟ

ΕΚΘΕΣΙΣ Ν. ΦΕΡΕΚΕΙΔΗ
Φωτογρ. Ρωμαϊκή Τσαΐτς

ται ακόμα, δεξιά, ή φεγγοβολή, που προχωρεί μπροστά ολοένα. Πίσω της όλα βυθισμένα στο σύθαμπο, που είχε μία φορά κι' αυτό της χαράς την όψη, μα που τώρα το πτυχώνει ο θάνατος. Ωραία εικόνα θλιβερής δημορφιάς. Το ίδιο μύχο συναίσθημα κ' εδώ και στο «Μετά την μάχη του Κόμανο». Μία μονότονη γραμμή, ή γραμμή του δρόμου που φεύγει και αφήνει πίσω του ένα φο- φίμι, το μόνο ζωντανό μέσα στη βουβή σιγή.

Έχει την δημοφιλία της, γλυκεία δημοφιλία, ή ιστορία των άψυχων. Πάντα να γράφει τέτοια τραγούδια ο καλός ζωγράφος. Ποιητής του τοπίου. Και τέτοιος να μείνει. Τη χαρά του, τη μελαγχολία του, θα την άτενιση, στις εύτυχισμέ-

νες καλλιτεχνικές ώρες, ζωγραφισμένη μέσα στην ελληνική φύση και θα την ξαναδώσει στο δένδρο, στον βράχο, στο νερό, που στέκουν μαγεμένα από τον ουρανό της Ελλάδος. Ένα παραμύθι σαν τον θάνατο του «Μπογατσικού», θα είχε θέσει σε μία σειρά φιλογογικών σκίτσων. Και των Σερρών ακόμα, με την ολοπράσινη αιρόπολι: ή ζωή που έσβυσε και ή ζωή ή βαθύ- τερη, που δεν πεθαίνει. Τι έμορφα που λένε την ιστορία τους τα σπιτάκια αυτά, που τάχει σκαμένα ή φωτιά και άφησε ολόανοιχτα τα παρά- θυρα, να ξαναμπή ο ήλιος της χαράς. Πάντα με χαρά τελειώνουν τα παραμύθια. Πάντα στο πλευρό της θα ξαναζήσωμε.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΑΙ ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΤΑ ΙΔΑΝΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΝΕΟΤΗΤΟΣ

Τό πνεύμα και ο τρόπος της σκέψης, ο οποίος άρχίζει να επικρατεί και να εκδηλώνεται ζωη- ρώς εις τας τάξεις των νέων της σήμερα, μά- λιστα μεταξύ των πλέον ανεπτυγμένων εξ αυτών, έχει εξαιρετικήν σημασίαν δια την παρατηρου- μένην σπουδαίαν άλλαγήν εις δλην την ψυχολο- γίαν των Έλληνολατινικών φύλων.

Τό φαινόμενον τούτο του νέου προσανατο- λισμού, ούτως ειπείν, των σημερινών ιδεών πα- ρετηρήθη ζωηρότερον και έμελετήθη τελευταίως μεταξύ της σπουδαζούσης νεότητος της Γαλλίας: και είναι τοσούτω μάλλον σπουδαίον καθόσον παρουσιάζει πολύ γενικώτερον χαρακτήρα από όσον δύναται τις κατ' άρχάς να υποθέσει και έρχεται ως μία έντονος αντίδρασις προς όλον τό πρόσφατον παρελθόν της Έλληνολατινικής σκέ- ψης σημαίνει δέ την άρχήν μιας σημαντικής επαναστάσεως, ή οποία συντελείται εις όλον τον Έλληνολατινικόν πνευματικόν κόσμον, και μίαν νέαν κατεύθυνσιν της ενεργείας του μέλλοντος. Τό φαινόμενον αξίζει να μελετηθί εκτός του ότι είναι αποτέλεσμα σχεδόν όλης της επικρα- τούσης φιλοσοφικής σκέψης της σήμερα αλλά και διότι μέλλει να χαρακτηρίση τον κόσμον της αύριον' μάλιστα ήρχισεν από τούδε να τον χαρακτηρίζη, και πλείστα φαινόμενα και της παρ' ημίν ζωής δεν θα ήδύναντο να εξηγηθώ- σιν επαρκώς εάν δεν ήθελον αναφερθί εις την νέαν αυτήν ζύμωσιν, ή οποία συντελείται άδιο- ράτως εις όλον τον Έλληνολατινικόν κόσμον και από την όποιαν άρχίζει να προβάλλη μία νέα ψυχολογία και νέα κατάστασις πνευμάτων και παρ' ημίν. Η πρώτη άρχή του φαινομένου όφείλει να αναζητηθί εις την κολοσσιαίαν επί-

δρασίαν την όποιαν εξασκεί σήμερα επί των πνευμάτων ή πραγματιστική φιλοσοφία, ή όποία, καθό φιλοσοφία πράξεως κυρίως, άποβλέπει εις τό να κατευθύνη αυτάρ ταύτας τας κινήσεις του καθ' ήμέραν βίου' ή φιλοσοφία αυτή, ούσα κυρίως άπόρροια του άγγλοσαξωνικού όφελιμι- στικού πνεύματος, εϋρεν έν Γαλλία νέαν προσ- αρμογήν, πλέον σύμφωνον με τό Έλληνολατι- νικόν πνεύμα και έδωσε γέννησιν εις τον νεοθε- τικισμόν, ο όποιος τείνει να χαρακτηρίση όλην την σημερινήν σκέψιν.

Άλλ' επανέλθωμεν εις την σημερινήν νεό- τητα εις ήν τό πνεύμα τούτο εκδηλούται έντο- νώτερον, και ιδίως εις την Γαλλικήν νεότητα, ή όποία ένσυνειδήτως και ισχυρώς φέρεται προς τον νέον αυτών προσανατολισμόν και προΐσταται ούτως ειπείν της όλης μελλοντικής κινήσεως.

Εϋρεία, λεπτολόγος και λίαν πεφωτισμένη έρευνα εις τας τάξεις της σπουδαζούσης νεότη- τος έν Γαλλία, έδωσεν εκπληκτικήν την εικόνα δια την νέαν φυσιογνωμίαν, ή όποία μορφώ- νεται και, σχεδόν, δια τον νέον άνθρωπον τύπον, ο όποιος εμφανίζεται εις τον Έλληνολα- τινικόν κόσμον.

Και παρ' ημίν ήδη πρό πολλού έχει παρατη- ρηθί μία ουσιαώδης επί τό θετικώτερον τροπή των πνευμάτων, και θα ήδυνάμεθα να ελπωμεν δει, εκείνο τό όποιον χαρακτηρίζει τους νέους της σήμερα από τους της παρελθούσης δεκαε- τίας, είναι μία επί μάλλον και μάλλον επί τό έντονώτερον αναπτυσσομένη καθ' ήμέραν κλίσις προς την καρποφόρον πράξιν' θα ήδύνατο να εξηγηθί τούτο, ως αποτέλεσμα της νέας τροπής

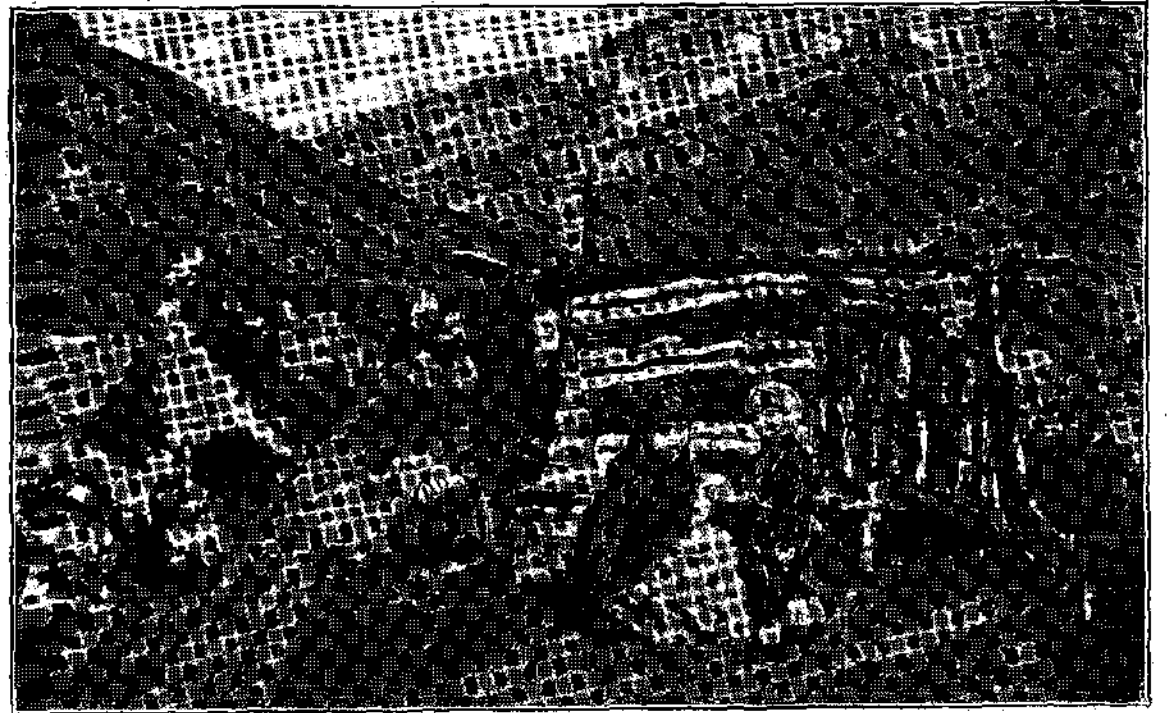
των πολιτικῶν ἡμῶν πραγμάτων καὶ τῶν νέων εφαρμοζομένων εκπαιδευτικῶν μεθόδων, ἀλλ' οὐχὶ ὀλιγώτερον καὶ ὡς ἀποτέλεσμα τῆς ἀδιοράτου καὶ παρ' ἡμῖν ἐπιδράσεως τῶν ἐπικρατούντων ρευμάτων τῆς παγκοσμίου σκέψεως. Τὸ φαινόμενον ὁμως τοῦτο ἐκδηλοῦται πολὺ βιαιότερον μεταξὺ τῶν νέων ἐν Γαλλίᾳ, τῶν ὁποίων ὁ ὄργασμος πρὸς τὴν πράξιν ἐμφανίζεται ὡς μία ἰσχυρὰ ἀντίδρασις πρὸς τὴν σκέψιν τοῦ παρελθόντος, ἢ ὅποια ἠπεῖλει νὰ ἀμβλύνη καὶ νὰ παραλύσῃ τὴν δύναμιν τῆς ἐνεργείας ἐν Γαλλίᾳ. Κηρύσσονται λοιπὸν διὰ τοῦτο περιφρονηταί παντός διανοητικισμοῦ, ἐπιθυμοῦν τὴν ἐνεργεῖαν καὶ παραδίδονται εἰς τὴν πράξιν ἀνευ ἐνδοιασμῶν. Ἡ ζωτικότητα τῶν ἀναπτύσσεται ἐπάνω εἰς τὸ ἔργον, καὶ δι' αὐτοὺς ἡ εὐδόκιμος ἐνεργεῖα δὲν ἔχει ἀνάγκην πολλῶν ἐξηγήσεων, οὔτε μία καλὴ ζωὴ πολλῶν ἐρωτημάτων ἢ προτιμήσεως τῶν εἶναι νὰ κερδίσῃ ἀπὸ τὴν ζωὴν πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ δώσῃ, παρὰ νὰ τὴν κριτικᾶρουν· καὶ αὐτὸ ἔρχεται ὡς ἀποτέλεσμα τῆς διδασκαλίας τῶν πραγματιστῶν. Κινοῦνται ὀλιγώτερον ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν λογικισμῶν ἢ συστημάτων καὶ ἀφίνονται μᾶλλον νὰ ὀδηγηθοῦν, καὶ μάλιστα πλέον ἀσφαλῶς, ἀπὸ τὰς βαθείας παρορμήσεις τῆς φυλῆς τῶν καὶ ἀπὸ τὰς βεβαιότητος, αἱ ὁποῖαι, ἐπειδὴ δὲν ἔχουν τίποτε τῆς ψυχρᾶς λογικῆς, διὰ τοῦτο εἶναι καὶ περισσότερον κυριαρχικαί. Ἐάν παραιτοῦνται τῆς σκέψεως, εἶναι διὰ νὰ ἀποδοθῶν εἰς τὸ ἔνστικτον, εἰς τὰς βαθείας ἐσωτερικὰς ὁρμᾶς, αἱ ὁποῖαι θὰ καθιστοῦν οὕτω πλέον ἔντονον τὴν ἐνεργητικὴν αὐτῶν ζωὴν· καὶ ἐνταῦθα διαφαίνεται ἡ ἐπίδρασις τῶν ὁποίων ἔξασκει ἐπὶ τῶν νέων Γάλλων ἡ Μαρξονικὴ διδασκαλία.

Ἐτερον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἤδη παρατηρηθῆ ἀπὸ τινος χρόνου καὶ εἰς τοὺς νέους παρ' ἡμῖν, εἶναι ἡ ποῖα τις ἀδιαφορία αὐτῶν διὰ τοὺς πολιτικὸς ἀγῶνας καὶ τὰς κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις. Ἡ ζωὴ φαίνεται εἰς αὐτοὺς καλὴ καὶ ἡ κοινωνία ἀρκετὰ καλῶς ὀργανωμένη. Τὰ ἀποδέχονται ἀμφότερα ὡς ἔχον καὶ ζητοῦν μόνον κυβέρνησιν ἰσχυράν, ἀρχηγὸς «κυβερνήτας ἀνθρώπων», μίαν ἰσχυρὰν πειθαρχίαν εἰς τὴν ὁποίαν οἱ ἴδιοι νὰ ὑποταχθῶν εὐφροσύνως, διὰ νὰ γίνῃ δυνατὸν νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τὴν ὑπάρχουσαν ὀργάνωσιν τὸ ἀνώτατον τῆς δυνατῆς ὠφελείας. Κυριευμένοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην νὰ κινήθων, ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν πρὸς μίαν σύντονον ἐνεργεῖαν, ἐπιδίδονται ἐκθύμως εἰς τὰς φυσικὰς ἀσκήσεις ἢ μᾶλλον εἰς τὸν ἀθλητισμὸν· αἱ ἀθλοπαιδικαὶ κίανοποιοῦν ἐν αὐτοῖς τὸ βαδὸν ἔνστικτον τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ τὸν

ἀγῶνα καὶ ἀγαπᾷ τὴν δύναμιν ἀπὸ τὴν καλλιέργειαν τῶν ἀθλητικῶν ἀσκήσεων ἔξαγουσιν τὸ πολῦτιμον ἠθικὸν ἀπόκτημα νὰ κινῶνται μετὰ ψυχραιμίας, ὑπομονῆς καὶ θάρρους. Δὲν διατάζουν νὰ ὁμολογήσῃν ὅτι ἀπέκτησαν οὕτω μίαν «εὐθυμίον ἀγριότητα» καὶ τὴν συνήθειαν νὰ θεωροῦν τὴν ζωὴν ὡς μίαν μάχην, ὡς μίαν μάχην ἐκ τοῦ συστάδην, ὡς μίαν ἠθικὴν τῶν ἰσχυρῶν. Εἰς τὸ πνεῦμα τοῦτο διακρίνει κανεὶς τὴν λανθάνουσαν ἀλλ' ἀκατάπαυστον προετοιμασίαν δι' ἕνα διαρκῶς ἐπικείμενον ἀγῶνα ἐξοντώσεως μεταξὺ τῶν λαῶν, καὶ μίαν ἀπάντησιν εἰς τὴν διαρκῆ ἀπειλὴν τῆς ἀξέουσης γερμανικῆς δυνάμεως.

Καὶ παρ' ἡμῖν ἡ κλίσις πρὸς τὰς φυσικὰς ἀσκήσεις ἔχει ἀρκούντως διαδοθῆ χάρις εἰς εὐδόκιμον μέρειαν τῆς πολιτείας κατὰ τὰ τελευταία ἔτη καὶ εἰς μίαν εὐστοχωτέραν εκπαιδευτικὴν ὀργάνωσιν. Ὁ πόλεμος ἠΰξησεν ἐν ἡμῖν τὴν δύναμιν τῆς ἐνεργείας καὶ ἐνίσχυσε τὰς ἀνδρικὰς ἀρετὰς τῆς φυλῆς· ὁ φόβος δὲ ἐπαναλήψεως τῶν ἀγῶνων εἰς λίαν προσεχῆς μέλλον θέλει ἀποβαίνει κατ' ἡμέραν πλέον σωτήριος, διότι θέλει παροξύνῃ κατ' ἡμέραν ἐν ἡμῖν τὴν παρασκευὴν καὶ τὴν ἰκανότητα πρὸς τὴν πάλιν διὰ τοῦτο ἡ νεότης θέλει προσαρμοσθῆ εἰς τὸ μέλλον περισσότερον πρὸς τὸ γενικὸν πολεμικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἀρχίζει νὰ ἀναγεννᾶται ὁρμητικὸν εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνολατινικὸν κόσμον. Ὁ πόλεμος ἀρχίζει νὰ φαίνεται εἰς τοὺς νέους, ὡς ὁ πραγματικὸς ἀθλητισμὸς, ὡς τὸ κατ' ἔξοχον «sport». Διὰ τοὺς σημερινούς νέους Γάλλους, εἰς πόλεμος θὰ τοὺς διεκδέδαζε, θὰ ἦτο ὡς μία ἰσχυρὰ ἀθλοπαιδιὰ ἀπὸ τὴν ὁποίαν θὰ ἠδύνατο νὰ κερδίσῃσιν ἐν ὑπέροχον ὁρμῇ. Θὰ κίανοποιούσε τὴν εὐφρόσινον ὁρμὴν τοῦ φυσικοῦ τῶν εἶναι, τοῦ ὕγιους καὶ ἰσχυροῦ, καὶ τὴν μαχητικὴν αὐτὴν διάθεσιν ἢ ὁποῖα κινεῖται μέσα τῶν.

Ἄλλὰ πρὸ παντός θὰ κίανοποιούσε τὴν ὑπερηφάνειάν τῶν ὡς Γάλλων, τὸν πεινῶντα πατριωτισμὸν τῶν· διότι μία ἀπὸ τὰς βαθείας βεβαιότητος εἰς ἃς ἀφίνονται τυφλῶς, εἶναι καὶ ἡ πατριωτικὴ πίστις, ἡ ἀγάπη ἢ ἔνστικτώδης καὶ ἰσχυρὰ, ἢ ἀποκλειστικὴ καὶ ἐπερθεῖστος ἀγάπη τῶν πρὸς τὴν πατρίδα· καὶ ἐξεδηλώθη τοῦτο ἰσχυρῶς κατὰ τὸ ἐπεισόδιον τοῦ Ἀγαδιῶ καὶ ἔτι μᾶλλον προσφάτως, ὅτε ἡ ἐπαναφορὰ τῆς τριτοῦς θητείας προὐκάλεσεν εἰς τὰς σχολὰς καὶ τὰ λύκεια, εἰς τοὺς κύκλους καὶ τοὺς δμίλους τῶν νέων ἐνθουσιώδη ὑπόδοχην· πόσον ἐνεργῶς οἱ νέοι διεκήρυξαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ δώσῃσιν τρία ἔτη τῆς νεότητός τῶν εἰς τὴν πατρίδα καὶ μὲ πύσιν λύσαν ἀπεδοκίμασαν ὄσους

ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΤΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΕΚΘΕΣΙΣ Ν. ΦΕΡΕΚΕΙΑΝ
Φωτογρ. Ρωμαῖδη Τούτες

ἐκ τῶν διδασκάλων τῶν ἔκριναν τὴν θυσίαν αὐτὴν ὡς λίαν ἐπαχθῆ· ἡ φιλοδοξία τῶν εἶναι νὰ μὴ θέλουν νὰ συγκριθοῦν ὁποσοδήποτε πρὸς τοὺς προγενεστέρους τῶν καὶ μόλις εὐρίσκουν λέξεις νὰ ἐκφράσῃσιν τὴν περιφρόνησιν τῶν πρὸς τὰ συστήματα τῆς παρελθούσης γενεᾶς τῶν εἰρηνοφίλων, τῶν διεθνικιστῶν καὶ τῶν ἀνωπιοστῶν.

Ἡρφολάτρις καὶ πατριωτικὴ ἢ σημερινὴ νεότης, εἶναι προσεὶ πεπεισμένη καὶ περὶ τῆς ἀνάγκης μιᾶς πίστεως θρησκευτικῆς, ἀκριβοῦς καὶ ἐνεργοῦ· ἐμπιστεύονται μετ' ἀνέσεως καὶ ἀσφαλείας εἰς πᾶσαν πειθαρχίαν παραδεδομένην, ἀκριβῶς διότι προέρχεται ἐκ τῆς παραδόσεως καὶ εἶναι, οὐ μόνον μᾶλλον δοκιμασμένη διὰ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ διότι τοῖς εἶναι μᾶλλον προσφύης καὶ οἰκεία, κατ' ὃ χρησιμεύσασα ὡς λίανον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον αὐτοὶ καὶ οἱ πρόγονοί τῶν ἀνεπτύχθησαν· ἀποβλέπουν λοιπὸν πρὸς τὴν παραδεδομένην θρησκείαν ὡς πρὸς μίαν σοφίαν ἐντελῶς ὠφελμιστικὴν, ἰκανὴν νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς μίαν ἠθικὴν πειθαρχίαν, μίαν ἐσωτερικὴν τάξιν, εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν διὰ νὰ ζήσῃσιν

καὶ ἐκπληρώσῃσιν τὰ καθήκοντά τῶν. Διὰ τοὺς καλύτερους ἐξ αὐτῶν, δηλαδὴ τοὺς πλέον σοβαροῦς, ἡ περίοδος τῆς ἐρευνῆς καὶ τῆς ἀγοπορίας εἶναι βραχεία, δὲν ἀμφιταλαντεύονται πολὺν καιρὸν· δύο ἢ τρεῖς ἔτη τὸ πολὺ καὶ ὑποτάσσονται πιστῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν· εἰς τὸ ἔξῃς ἢ ἀπόφασις τῶν ἐλήφθη καὶ τίποτε δὲν θὰ εἶναι ἰκανὸν νὰ διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν.

Ὅπως ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ τῇ πολιτικῇ, οὕτω ἐν τῇ τέχνῃ καὶ τῇ φιλολογίᾳ, ἡ νεότης τῆς σημερινῆς εἶναι συντηρητικὴ καὶ ὑπὲρ τῶν παραδεδομένων. Εἰς τὰς ἀρχαίας καλλιτεχνίας, εἰς τὴν κλασικὴν τέχνην, ἑλληνικὴν καὶ λατινικὴν, ἀνευρίσκουν τὴν ἀρχαίαν τροφὴν τῆς φυλῆς τῶν, εἰς ἣν ὀφείλουσιν τὰ βαθύτερα καὶ πλέον ἀναλλοίωτα στοιχεῖα τῆς σημερινῆς τῶν πνευματικότητος καὶ τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ τῶν καὶ εἰς τὴν ὁποῖαν ἀναγνωρίζουν ἐπὶ πλέον πᾶσαν τὴν δύναμιν ἣν ἔχει, νὰ διεγείρῃ τὴν ψυχὴν εἰς τὴν λατρείαν ὄλων τῶν ὑψηλῶν ἠρωϊσμῶν διπλοῦς λόγος δι' αὐτοὺς νὰ ἐξαίρουν τὴν κλασικὴν παιδείαν, διότι εἶναι παραδεδομένη καὶ διότι εἶναι ἡρφολατρικὴ. Ἄλλ' ἀποκρούουσιν μετ' ἀναγκῆσεως τὸ σημερινὸν ἀποξεραντικὸν σύστημα

της διδασκαλίας των αρχαίων συγγραφέων, το όποιον παραμελεί το ποιόν της εργασίας και των ιδεών, την ανθρωπινήν αξίαν των έργων, και αποβάλλει την συνήθειαν, τρόπον τινά, να αποβλέπη τις εις την εσωτερικήν έννοιαν, διότι ενεργεί κατά του θανμασμού και σταματά την συμπάθειαν αποτέλεσμα και της διαθέσεως ταύτης είναι η επίδρασις της μπερξονικής διδασκαλίας, η οποία αποδείξασα εν παντί την ανεπάρκειαν του επιστημονικού θασιοναλισμού καθώρισε την καλλιέργειαν του θανμασμού και της συγκινήσεως ως τον μόνον τρόπον καθ' όν δέον να αντικρούη τις πάν έργον τέχνης και την διαίσθησιν ως το μόνον μέσον να συλλάβη και εξηγήση τις την ζωήν. Είναι αληθές όμως ότι εις την κλασικήν παιδευσιν οι νέοι της σημερινής ζητούν ηθικών μάλλον όφελος, παρά διανοητικόν, και εν τή τέχνη ζητούν τας ηθικάς αξίας, ως είναι δυνατόν να εγκλείη περισσώτερον από κάθε τι άλλο.

Η νεότης της σημερινής είναι πρό παντός ηθικολόγος και είναι άλλως τε ηθική. Οι εκλεκτότεροι των σημερινών νέων πραγματοποιούν μίαν εσωτερικήν ζωήν πλέον υψηλήν και υπακούουν εις μίαν τάσιν προς ηθικήν αγνότητα την οποίαν οι μεγαλύτεροι δεν εγνώρισαν. Αποσιρέφεται τας ενκόλους ευχαριστήσεις, αφιερώνται μετά χαράς εις τα πλέον υψηλά καθήκοντα, και επιζητεί τας ευθύνας. Ο νέος Γάλλος της σημερινής είναι σεμνός και δεν έντρο-

πεται να είναι νυμφεύεται νέος εις ηλικίαν εικοσιπέντε ετών, εικοσι δύο μάλιστα πολλοί είναι οικογενειάρχαι. Οι ίδιοι μας νέοι διαφέρουν, κατά τουτο μόνον, από τους Γάλλους. δι ουδέποτε έπαυσαν να είναι ηθικοί και σεμνοί. Έν γενει οι νέοι της σημερινής αναμινύουν διλωγότεραν φαντασίαν εις τας ευχαριστήσεις των και επίσης διλωγότεραν φιλολογίαν κινούνται εις την ζωήν πλέον αφελώς και η κοινονομοσύνη και το άστικόν πνεύμα το όποιον κυβερνά τας πράξεις των θα ήδύναντο να χαρακτηρισθούν ως πνευματικός κίνδυνος. αλλά μη και τουτο δεν είναι κατά βάθος μία ισορροπία και μία ηθική υγεία πλέον πρόσφορος προς την εθνικήν ευτυχίαν και δόμην; Εις την εικόνα αυτήν άνευρίσκει κανεις και παρ' ημίν πλείστα στοιχεία δυνάμενα να χαρακτηρίσουν έπαρκώς τον θεαλισμόν και τον θετικισμόν, ο όποιος διαπνέει πρό πολλού ού μόνον την νεότητα αλλά και διόκληρον την ιδικήν μας σημερινήν πνευματικήν και πολιτικήν έκδηλώσιν.

Τούτ' αυτό δύναται τις να ειπή και περί της νέας ψυχολογίας ήτις αρχίζει να μορφώνεται εν Ιταλίη. Το κήρυγμα των μελλοντιστών διά την λατρείαν της δυνάμεως τυγχάνει μεγάλης επιδοκίμασις μεταξύ των νέων και ο κυνικός θετικισμός ο όποιος καλλιεργείται παρά των Ιταλών πραγματιστών εύρίσκει ήχώ, ού μόνον εις τα πνεύματα των πολλών, αλλά και αυτήν την επίσημον πολιτικήν της Ιταλίας σπουδαίως επέδρασε κατά την τελευταίαν διετίαν.

M. ΑΥΓΕΡΗΣ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΦΩΚΑΣ

[Εις την κατωτέρω δημοσιευομένην τρίτην σκηνήν της πέμπτης πράξεως της δραβενδείσης τραγιδίας του κ. Προβελεγγίου, ο Νικήφορος Φωκάς δέχεται τον ύμνογράφον μοναχόν Γαβριήλ. Η σκηνή αυτή προηγείται της σκηνής της δολοφονίας].

ΣΚΗΝΗ Γ'

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ, ΓΑΒΡΙΗΛ

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Γαβριήλ, σ' έπρόσμενα. Η ψυχή μου ανάγκην έχει προσευχής. Βοήθα την.

ΓΑΒΡΙΗΛ

Μαζί σου

θα δεηθώ.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ

Και τον ψαλμό τον έγγραφες;

ΓΑΒΡΙΗΛ — άνελίσσων παραμυθίην —

Ίδού τον.

Οιστρος αγάπης και στοργής χριστιανικής για σένα στα βάθη με κατέβασε της άρρωστης ψυχής σου. Κ' είν' ο ψαλμός μου η ψωνή της συνειδησεώς σου. Είναι το ίδιο πνεύμα σου, που μεσ' απ' τους άγώνας και την άντάρα των καθών ζητά τη λύτρωσί του. Είν' της γαλήνης το άφθαστον, ούράνιον δνεαρό σου, που καταγαάξει τον ψαλμόν η λάμψις του.

ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ — προσηλώνει το βλέμμα επί του Γαβριήλ —

— Τόν πλησιάζει — Γαλήνη!

Ω, ποιά γαλήνη άγγελική στο μέτωπό σου λάμπει!

— Τοσ θαπέει την κόμην —

Νά μεταγγίσω ήθελα τ' άκτινοβόλημά της μέσ' στην καρδιά μου.

ΓΑΒΡΙΗΛ

Δύνασαι, στο δέλημά σου είναι, άν αποσπάσης την ψυχήν από της γής τα πάθη.

ΜΑΡΚΑΟΝΙΚΑ ΣΚΙΤΣΑ
ΓΥΝΑΙΚΑ ΠΟΥ ΓΝΩΣΕ!

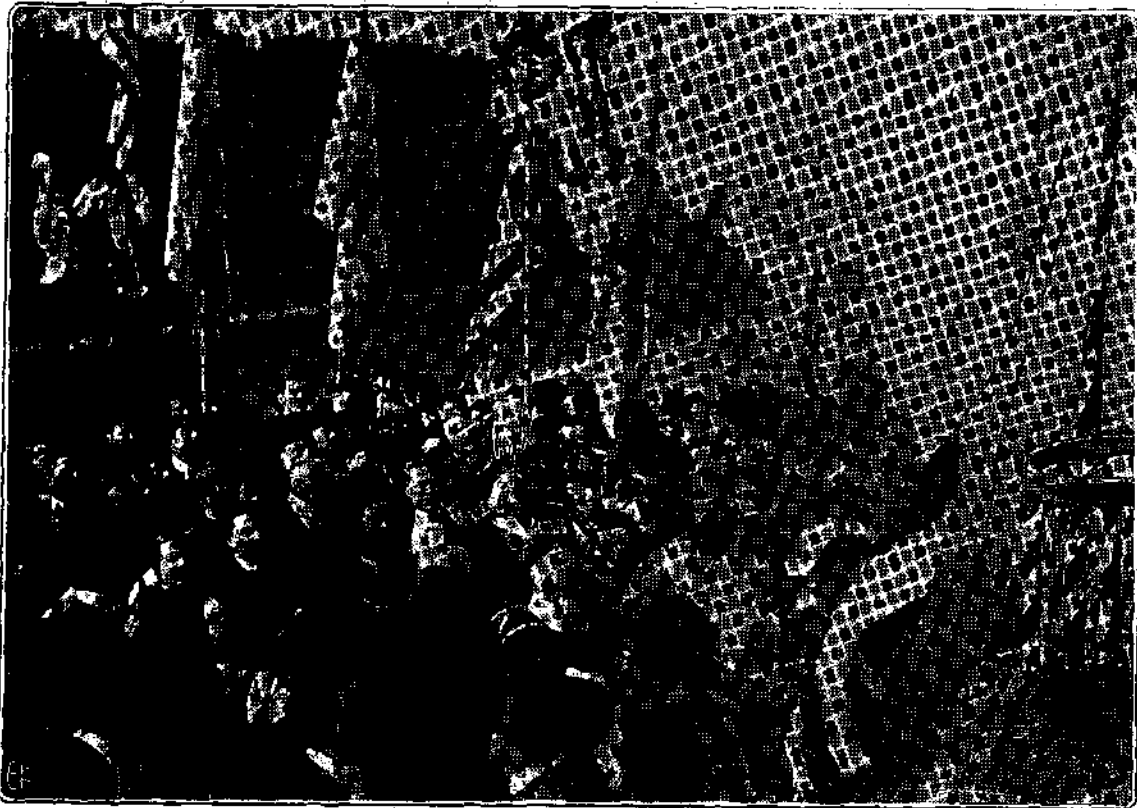
ΕΚΘΕΣΙΣ Ν. ΦΕΡΕΡΣΙΑΝ
Φωτογρ. Ρωμαίδη Γούτες

μαστοί της Κρήτης. Ο γέρω - Μάντακας 94 χρόνων, λυγισμένος από το καιρό το πέρασμα, με χιονισμένα τα μαλλιά και τη μακριά γενειάδα, προσπαθεί ν' αναστηλώσει κομμάτι το κορμί του. Θέλει να είναι δρθός και περήφανος, δρθό-κορμό, τη στιγμήν αυτήν, όπως στις άμετρητες εκείνες, όταν πολεμιστής άτρόμητος κι' άρχηγός φρόνιμος έπολεμούσε τους τυράννους της πατρίδας του. Καί κοντά του, λεβεντόκορμος πολυκαίρινος πλάτανος, ο Χατζημιχάλης - Γιάνναρης, άλύγιτος από το βάρος των 86 χρόνων του, όπως έμεινε άλύγιτος στις φοβέρες του τυράννου, στη φυλάκισί του μέσα σ' αυτό το ίδιο φρούριο του Φιρκά, που τώρα πατούσαν επάνω του σαν νικητής του και χαροκόπος στην ένθυση των άδιάκοπων πολέμων του για την έλευθερία της πατρίδος του. Καί δίπλα τους άλλοι γέροντες άρχηγοί και καπεταναίοι, που έσερναν μαζί τους την ιστορία και τη δόξα των Κρητικών άγώνων του περασμένου αιώνα, και άνασταίαναν με την παρουσία τους τη στιγμήν εκείνην όλη τη λεβεντική και πολεμόχαρη Κρήτη,

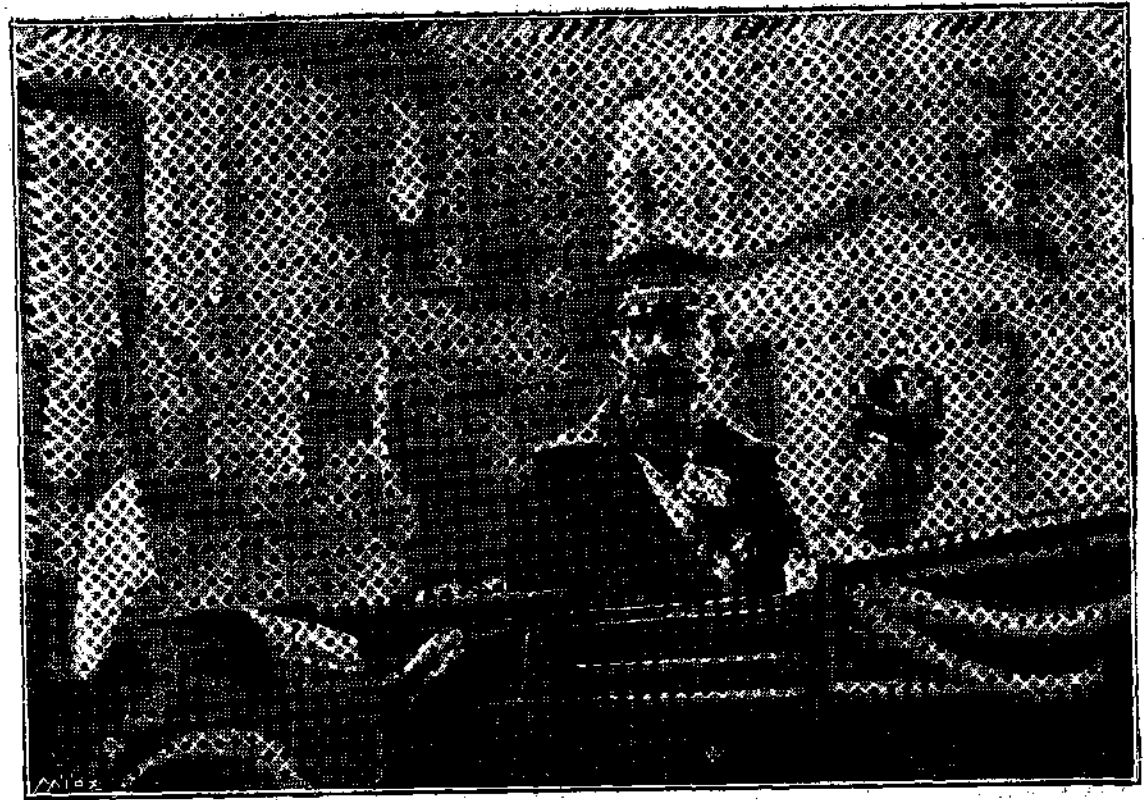
όσαν έτοιμοι να δομήσουν σε νέους άγώνες. Τους έτραγουδίσεν ή Μούσα ή Κρητική τους άδάμαστους αυτούς γέροντες:

Πουλάρια, κηλαϊθήσετε σαν είσθε μαθημένα,
γιατί πουλί ήμουνε κ' εγώ κι' άπου τήδόν' άηδόνι
κι' άπου φολκωνογέρακι ήμουν κ' εγώ γεράκι.
Στό πέταμα ήμουν άητός, στό γλάκα ήμουν άρχιμι
και στό νυχτοπερπάτημα ήμουνε νυχτοπούλι.
Δέν έκινήγουν πέρδικες, μητε και χελιδόνες,
μόνο έκινήγουν μιá ξαθή μιá Δευτέρα Πανώρη
πούχε το ήλιον τό πρόσωπο, τ' άχτίνες και τη λάμψη.
Κοντό και να την είδετε, γή που την άφορδιστε;
σε ποιá παλάδια βρίσκειται και που να λειτουργάται;
Έλάτ' επά καθ' λάχαμε να φάμε και να πιούμε,
άδερφοχτοι να γίνωμεν ώστε να την εδρούμε.
Μή με θωρήτε γέροντα: βαστούσι με τα κάτσια.

Οί δεσποτάδες και οί παπαδες ψέλνουν· ο χορός των ψαλτάδων τους άκολουθεί... «Τή υπερμάχω Στρατηγώ τα νικητήρια...» Ο γέρω-Μάντακας παίρνει από το χέρι του Βασιλέα τη σημαία, τραβάει το σχοινί που ήταν περασμένη, και ή γαλανόλευκη ανεβαίνει και κυματίζει στην άκρη του κονταριού. Τα κανόνια των πολεμικών

Η ίσα στιγμή που ανεκτίσθη ή ελληνική σημαία εις τό θύμα του Φιρκά υπό του γηραιού άπλαχηγού Μάντακα. Ο Βασιλέας χαιρετά την σημαίαν. — Φωτογρ. Κυπριανίδη

Ο Βασιλέας με τον διάδοχον αναχωρούντες από τό Διοικητήριον των Χανίων — Φωτογρ. Κυπριανίδη

βροντούν, οί μουσικές σκορπίζουν θριαμβευτικούς σκοπούς και ο γέρω - Χατζημιχάλης με τον Μάντακα μουρμουρίζουν: «Νύν άπολίεις τον δούλον σου, Δέσποτα!» Και την ίδιαν εκείνη στιγμή όλος ο λαός, ο χαρούμενος και δακρυσμένος, βλέπει να σχίζονται τα σύννεφα και να προβαίνει λομπερός ο ήλιος. Τα βουνά πέρα κ' οί κάμποι κ' ή πολιτεία κ' ή θάλασσα έχουσάθησαν όλα κ' έγαλήνεψε τό άνήσυχο Κρητικό πέλαγος.

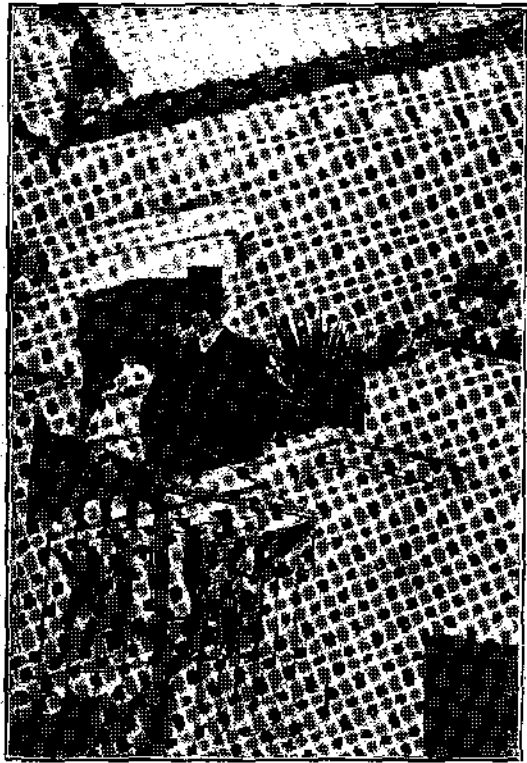
Οί συμφορές και τα βάσανα λησμονιούνται. Αιώνων παθήματα και τυραννία μπαίνουν στο παρελθόν για να μη ξαναγυρίσουν πιά. Τα μάτια στρέφονται προς τη Σημαία και τον Βασιλέα. Πιστεύουν τό θαύμα και βλέπουν σαν παραμύθι τώρα πιά την ιστορία και την τύχη της Κρήτης, που ο άγνωστος ρημαδόρος του «Τραγουδιού του Άληδάκη» τις άνιστόρησεν ολοκληρωτικά με τέτοιους στίχους:

Κρήτη τό φίλος των νησιών, κορώνα του Λεβάντε,
κ' ανάμεσα στο πέλαγος στέκεισ όσα διαμάντε,
που σ' όν Έλληνοι τον καιρό πολύ ήτο τ' όνομά σου
κ' έδά σωρός και χαλασές είναι τα λείψανά σου,

δέν ήτο κριμα οί βάρβαροι άπάνω σου ν' άράξου,
κι' άπόκας Τουρκοί νάρθουσι για να σ' άπορημάξου;
Κρήτη που γέννησες θεούς κι' ούλοι σε μακαρίζου,
δέν ένε κριμα τα θεριά τάγριμα να σε σκίζου;
τά νύχια τω στα σπλάχνα σου μέσα να τα βουτούσι,
σαν όχεντρος τό γαίμα σου, σά φίδια να ρουφούσι;
Κρήτη που άνάθρεψες θεούς με τη δική σου βρώσι,
δέν ένε κριμα τό θεριά τάγριμα να σε τρώσι;
'Ιντάκαμεις τση μοίρας σου σ' αυτό τό ροιζικό σου
κι' ούλοι σε παραιτήσασι στα χέρια των όχθρά σου;
Κατάρα πατρογονική επάνω σου την έχεις
κι' άπου τον ένα βάρβαρο σ' άλλου τό νύχια πέφτεις.

Η πατρογονική κατάρα έλύθη. Η Κρήτη έδιωξε και τον τελευταίο βάρβαρο και είναι πιά Έλληνική. Το μεγάλο τό μήνυμα τ' έφερεν άπ' άκρη σ' άκρη του νησιού τό Κρητικό τάγρι, που τώρα φιλούσε με λατρεία τη σημαία.

Σειοούνται τα λάβαρα κ' οί σημαίες. Οί ψαλμαδίες σβήνουν σιγά. Τα βουνά άντιλαούν τους βρόντους των καγονιών. Τα κεφάλια δρθό-νονται φωτολουσμένα. Τα μάτια σκορπούν παντού σπιτόβολη χαρά. Τ' αυτιά στηλώνονται ν' άκούσουν τό χαρούμενο χαιρετισμό, που στέλ-

Ο κρηθουπουργός κ. Βενιζέλος στο οικογενειακό του σπίτι στα Χανιά - Φωτογρ. Κυπριανίδη

ναι κάθε της Κρητικής γής σπιθαμή — τάφος κ' ενός παλληκαριού. Η σημαία ανεμίζεται καμαρωτή στην άκρη του κονταριού... Φεύγει ο Βασιλέας από το φρούριο του Φιρκά. Και τον ακολουθεί ο λαός του, ο Κρητικός λαός του, αλαλάζοντας. Είναι συγκινημένος και περήφανος ο Βασιλέας. Κ' έπρεπε να είναι περήφανος ο Βασιλέας. Ποτέ η Κρήτη δεν ένοιωσε τέτοια χαρά και ποτέ Βασιλέας δεν ονομάσθηκεν ελευθερωτής από παρόμοιο λαόν. Έγνώρισε ξένους κυρίαρχους, μα δεν έσκλαβώθηκε έμεινε πάντα ο διαλεκτός της ελευθερίας, επειδή ήξερε και ήθελε να πεθαίνει γι' αυτήν. Δίπλα από το περήφανο πέρασμα του Βασιλέα φωτόβολη παραστέκει η Κρητική Ιστορία. Στα 68 π. Χ. πατεί για πρώτη φορά ξένο ποδάρι το χώμα της Κρήτης. Ο Ρωμαίος στρατηγός Μέτελλος ύστερ' από τριών χρόνων τρομερή αντίστασι την υποδουλώνει κ' οι συμπατριώτες του για τιμή του δίνουν το επίθετο Κρητικός. Ο Δίων ο Κάσιος γράφει: «Κρήτες μὲν οὖν οὕτως, εὐσθεροὶ τε πάντα τὸν ἔμπροσθεν χρόνον γενόμενοι καὶ δεσποτὴν ὀφειλόντων μηδένα κτησάμενοι, κατεδουλώθησαν».

Και ύστερ' από αἰῶνες ὁ Μοντεσκιέ στο «Πνεῦμα τῶν Νόμων» λέει πιδ φιλοσοφημένα: «Ἡ Κρήτη ἦταν ἡ τελευταία λεία τῶν Ρωμαίων. Ὑπεράσπισθηκε τρία χρόνια τοὺς νόμους της καὶ τὴν εὐλευθερία της καὶ ἀντιστάθηκε περισσοτέρου κ' ἀπὸ τοὺς πιδ δυνατοὺς βασιλεῖς.»

Γίνεται πάλι Ἑλληνική ἡ Κρήτη με τὴν ἴδρυσι τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας, ὡς πιδ στα 823 τὴν πατοῦν οἱ Σαρακηνοὶ καὶ τὴν σημάζουν 140 χρόνια. Στα 961 τὴν εὐλευθεώνει ὁ Νικηφόρος. Καὶ στα 1204 τὴν κυριεύουν οἱ Φράγκοι. Ἀπὸ τότε ἡ Κρήτη ἀρχίζει τοὺς μεγάλους ἀγῶνες της γιὰ τὴν εὐλευθερία της. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τοὺς ἀνιστορήσω τώρα. Ἀπλὲς χρονολογίες ἀραδιάζω καὶ ἔτσι δείχνεται πιδ παραστατικά, ἂν οἱ Κρητικοὶ ἐξέχασαν καθόλου ὅτι ἔπρεπε νὰ ζοῦν εὐλεύθεροι. Κάθε χρονολογία καὶ μιὰ ἐπανάστασις: 1212-1214, 1219, 1228-1234, 1251, 1261, 1271-1277, 1282-1298, 1303, 1319, 1333, 1341-1347, 1362, 1365, 1453. Στα 1645 τὴν πατοῦν οἱ Τούρκοι, πιδ

ἀπὸ τὴν Κρήτη διώξασιν οὐλοὺς τοσοῦ Βενεζιάνους κ' οἱ Κρητικοὶ καλλιέχασιν αὐτοὺς τοσοῦ Μουσαουλμάνους. μ' ἀπὸ κακὸ εἰς χειρότερο ἐπέσασιν οἱ μαῦροι καὶ δὲν κατέχουσι νὰ ποῦν Τούρκι' εἰν' καλλιὰ, γ' οἱ [Φράγκου]

καθὼς λέει ἀγνωστος ριμαδόρος.

Κι' ἀρχίζουν νέοι ἀγῶνες καὶ νέες ἐπαναστατικές χρονολογίες: 1770, 1821-1829, 1833, 1841, 1858, 1866-1869, 1878-1879, 1885, 1889, 1896, 1897.

Ἐπρεπε νὰ εἶναι περήφανος ὁ Βασιλέας, πιδ ὀνομάσθηκεν ἀπὸ τέτοιοι λαὸν εὐλευθερωτής του.

Ξεποῦν σὲ θριαμβευτικοὺς ἀλαλαγμοὺς οἱ ἄντρες στο πέρασμα τοῦ Βασιλέα ξεποῦν καὶ οἱ γυναῖκες. Δὲν εἶναι πιδ τὴ στιγμὴν αὐτὴν οἱ γυναῖκες καὶ οἱ παρθένες τῆς Κρήτης οἱ πάντα θλιμένες, πάντα δακρυσμένες, πάντα με τὸ χρώμα τὸ μαῦρο στὴ φορεσιά καὶ στὴν καρδιά. Ἐχουν τώρα πετάξει μακριὰ τὴ θλίψι κ' ἔχουν βγάλει τὰ μαῦρα. Τώρα δὲν θὰ ξανακουσθῆ Κρητικός νὰ λήη ὅπως πρῶτα:

— Ἄλλο χρώμα ἀπὸ τὸ μαῦρο δὲν ἔχει γνωρίσει ἡ ἔρημ' ἡ Κρήτη!...

Τώρα κάθε μητέρα καὶ κάθε γυναῖκα καὶ κάθε ἀδερφή δὲν θὰ φοβάται μὴν ἀκούση νὰ τῆς παραγγέλῃ ὁ στυλὸς τοῦ σπιτιοῦ τὰ λόγια τοῦ Δασκαλογιάννη:

Νὰ πῆ τοῦ Στόνομαλλινῆς νὰ μὴ με περιμένη καὶ νὰ φορέση φορεσιά μαῦρη, σκοτεινιασμένη, νὰ κόψη τὰ ξαθὰ μαλλιά, νὰ χάσῃ τὸ λαμό τοῦ...

Τώρα κάθε παρθένα δὲ θάχῃ τὸ καρδιοχτύπι

μὴν ἀκούση τοῦ ἀγαπημένου της τὴ φωνὴ νὰ κατεβαίῃ ἀπὸ τὴς μαδῆρες καὶ νὰ λήη:

Κι' ἔς κάμω καὶ τὴν ἀγαπᾶ τὰ μαῦρα νὰ φορέση.

Μέσα στο μαῦρο χρώμα τῆς φορεσιάς τῶν γυναικῶν τῆς Κρήτης καὶ στο μαῦρο πονκάμισο τῶν ἀντρῶν εἶναι ὅλη ἡ ἱστορία τῆς πολυδοκιμασμένης χώρας. Μὰ τώρα λεβεντόκορμος κ' ἀστραφτερός ἀπὸ δόξα καὶ χαρὰ ὁ Βασιλέας τῶν Ἑλλήνων ἐπάτησε τῆς Κρήτης τὸ χώμα καὶ καταλύει τὴ βασιλεία τοῦ μαῦρου. Οἱ γυναῖκες ὅλες ρίχνουν πέρα τὴ λύπη καὶ ξεσκίζουν τὴς μαῦρες μαντήλιες τῶν.

Στὸ τραπέζι τὸ μεσημεριανὸ κ' ἐπάνω σὲ μιὰ στιγμὴν ἀληθινῆς χαρᾶς κ' εὐτυχίας ὁ Βασιλέας εἶπε:

— Ὑστερ' ἀπὸ τὸν Νικηφόρο Φωκᾶ εἶμαι ὁ πρῶτος Ἑλλῆν Στρατηγὸς καὶ Βασιλέας, πιδ ἔρχομαι στὴν Κρήτη.

Ἀπὸ τὰ 961 ἕως στα 1913. Χρόνια 952

Ο Μάντακας ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ Διοικητήριον δρον ἐπισκέφθη τὸν Βασιλέα Φωτογρ. Κυπριανίδη

ἐπρόσμενε τὸ αἱματοποτισμένο νησι ν' ἀκούση τὰ βασιλικά αὐτὰ λόγια. Καὶ σ' ὄλο τὸ ἀνάμεταξὺ δὲν ἔπαυεν ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς του νὰ χύνῃ τὸ αἷμα του γιὰ νὰ δημιουργήσῃ τὴν μεγάλην ἡμέρα. Στα 961 ὁ Νικηφόρος Φωκᾶς εὐλευθερώσεν ἀπὸ τοὺς Σαρακηνοὺς τὴ «Θεόλεκτον Κρήτην», ὅπως τὴν ἔλεγαν τότε, ἐπειδὴ ἔξ μεγάλης πρὶν ἐπιστρατείας τῶν Βυζαντινῶν γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσι της ἦταν ἔξ μεγάλης καταστροφῆς. Κ' ἦρθε τὸ 1204 με τοὺς Φράγκους. Κι' ἀπὸ τότε, καθὼς λέει ὁ ἀγνωστος ριμαδόρος τοῦ «Τραγουδιοῦ τοῦ Ἀληδάκη», οἱ Κρητικοὶ καὶ Φράγκους καὶ Σαρακηνοὺς, κρουσάρους κ' ἄλλοι

μάνους ὄλους τοσοῦ δοκιμάσασι καὶ Τούρκους κ' Ἀτζεγγάνους, οὐλοὺς τοσοῦ δοκιμάσασι κ' ὄντε τοσοῦ θυμηθοῦσι ποῖος ἦτον ὁ καλύτερος δὲν ἔχουσι νὰ ποῦσι.

Ὑστερ' ἀπὸ τὸ Νικηφόρο Φωκᾶν, ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Βουλγαροκτόνος ἔφερε πάλι τὴν εὐλευθερία στὴν Κρήτη. Προφητικὸ θὰ ἦταν τὸ μάτι τοῦ ἱστορικοῦ Σλουμπερζέ γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἰδῆ, ὅταν ἔγραφε τὴν ἱστορία τοῦ νικητοῦ τῶν Σαρακηνῶν, στα βᾶθη τοῦ καιροῦ καὶ νὰ εἰπῆ:

«πλησιάζει ὁ ἀνατολικὸς πόλεμος» καὶ ἡ πρώτη ἡττα τῶν τουρκικῶν ὄπλων θὰ εἶναι τὸ κήρυγμα γιὰ τὴν τέλεια ἀπελευθέρωσι τοῦ χριστιανικοῦ νησιοῦ, πιδ ἄλλοτε ἔδοξάσθηκε με τὰ ξακουστὰ κατορθώματα τοῦ ἀτρόμητου στρατηγοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ.

Μέσα στὸν ἐνθουσιασμὸ τὸν Κρητικὸ, πιδ τὸν ἔβλεπα νὰ ξεσπᾷ ἀκράϊχτος τὴν Κυριακὴ τῆς 17^{ης} Δεκεμβρίου τοῦ 1913, κ' ἐπάνω ἀπὸ τὴ χαρὰ τὴν ἀσύγκριτη, μποροῦσα νὰ βλέπω καὶ κατὶ ἄλλο, πιδ βαθὺ καὶ πιδ ταιριασμένο με τὸ μεγαλεῖο τῆς δημιουργικῆς αὐτῆς ἡμέρας: τὴν πίστι τὴν ἀσάλευτη ἑνὸς λαοῦ στὴν ἰδέα τῆς εὐλευθερίας καὶ τὴν ἀφοσίωσι του στὸν ἀγῶνα του νὰ σιμώσῃ τὸ ἰδανικὸ του. Οἱ ἀμέτρητες ἐπαναστάσεις του καὶ τὰ αἱμάτινα ποτάμια, πιδ ἐπότισαν τὴ γῆ του, μᾶς δίνουν τὸν βαθμὸ τῆς πίστεως τούτης. Κ' ἦταν τόσο βαθειὰ ἡ πίστι τοῦ λαοῦ τῆς Κρήτης, ἐπειδὴ κάθε Κρητικὸς κνηγοῦσε τὴν εὐλευθερία, ἔτσι ὅπως μᾶς τὸ ἀνιστορεῖ ἡ λαϊκὴ μούσα:

Τρώτε και πίνετε άρχοντες κ' εγώ σάσε δηγοίμαι
για ένα νιό τόν είδα ψές στον κάμπο κ' έκυνήγα
χωρίς δοξάρι κυνηγά, χωρίς σκουδιά γυρίζει
σάν άστραπή είν' τó ζάλο του κ' ή χέρα του βελτώνι,
σόν πηδο πιάνει τó λαγό στό πέτασμα τ' άγρίμι
παινούν τόν χώρες και χωριά και περιχαίρονται τον.
Δέν έκυνήγ' αútός λαγούς, δέν έκυνήγ' άγρίμια
τόη Λευθεριάς τήη Ρήγισσας έγύρευε τόν Πύργο·
έκει λουγοχτενίζεται στό σκοτεινά μέ τάστρα
και στό φεγγάρι τó λαμπρό στολίζει τó κορμί τήη.
Χαρά στον πού θά τήνε βρή και θά 'φραθή τά κάλλη.

Ο Πύργος τής Ρήγισσας εύρέθη κ' άνοι-
χθηκε. Και τώρα κάθε Κρητικός εύφραίνεται
τής λευθεριάς τά κάλλη.

Και όταν τά μεσάνυχτα έφρευεν ο Βασιλέας
άπό τó έλευθερωμένο νησί και τόν έξεπροβόδι-

ζαν ή χαρά και ή συγκίνησι του άδάμαστου
λαού, οι εύχες και ή λατρεία τών γυναικών, πού
δέ θά μαυροφορέσουν πιά για τó θάνατο τών
κυνηγητών τής λευθεριάς, μέσα στό νού μου
άναδευόνταν δλοζώντανοι και προφητικοί οι
τελευταίοι στίχοι του «Όρκου» του Μαρκορά:

Παιδιά, γυναίκες, γέροντες, άγόρια θά γυρίσουν
τραγούδια έλεύθερα νά πούν και νέο χορό νά στήσουν...
Μόλις χυθή διαβαίνοντας αίματηρό ποτάμι
Στήν Κρήτη τά πιστόφια της κ' ή έλευθεριά θά κάμη.

Η έλευθεριά έκαμε τά πιστόφια της στό
αίματοποιημένο και περήφανο νησί. Και τά
βουνά κ' οι μαδάρες κ' οι κάμποι άντιλαλούσαν
τή χαρούμενη του λαού κραυγή: Είν' έλευθερη
ή Κρήτη!

ΗΛ. Π. ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΝΣ

Τό πλήθος παρακολουθεί τόν Βασιλέα εις τήν προκυριαία των Χανίων — Φωτογρ. Κυρκιανιάη

ΠΑΛΙΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

ΚΡΗΤΗ

Άπ' τó γαλάζιο πέλαγος σέ ξαγνάντεψα, Κρήτη!
Τού Δειλινού τά σύννεφα χρυσό σου πλέκουν στέμμα
Κι' ο Ήλιος, βασιλεύοντας κατά τόν Ψηλορείτη
Σμήγει τó αίμα του ούρανού μέ τó δικό σου τó αίμα.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΤΟΥ ΔΙΓΕΝΗ ΤΟ ΣΠΗΛΟ

Μύθος Μυλοποταμιζών

Στόη Μαγαρίτες (τό χωριό) άποτέρα, κ' εις τόν
Τρικόδο άποπόδε, είν' ένα μεγάλο σπήλιο και λέγεται
«στού Διγενή τó σπήλιο». Ως έδιγόνταν οι προατε-
ρασμένοι παλαιοί μας, μιά φορά 'ς τήη παλαιούς και
τριτάλους καιρούς έκατοίκα εκείά παρ' άνω 'ς' ένα
δαίτη (=κημηνό) ένας μεγάλος άντρούκλακας (γύγαν-
τας) και τόν έλέγανε Διγενή, άντρας δραδάκος πού
λένε, δυναμερός και ξακουσμένος. Μιά μέρα, ήρθε ή
γυναίκα του νά τού φέρη εκεί 'ς τó πλάι¹ τó φαή του,
κ' άπό τó θυμό του, για νά τή βιάση νάρθη άρπαξε
ένα μεγάλο χάρακα² και τόν άσφεντούριξε³ όθεν εκείά
πού τον ή κερά του, εις τ' άντικρυνό βουνό, και μ' ή

φαιδε μου⁴ δέ γατέα⁵ μ' άπρέπει νάνε σάν δυό μα-
λοτές⁶ αλλάγο⁷ εκεί πού πεσε κ' έρύπησε τó βουνό
κ' έγινε τó σπήλιο. Άκόμη και σήμερα φαίνεται κει-
νος ο μεγάλος χάρακας 'ς τó σπήλιο μέσα, ή γυναίκα
του ήκουσε τó βρούχος και τó σεισμό πού έκαμε ο
χάρακας όντεν έπεσε και τού 'πήγε τó φαή, άπό κει
και πόδε λένε τó σπήλιο ως σήμερα «στού Διγενή
τό σπήλιο».

ΠΑΥΛΟΣ Γ. ΒΑΣΣΟΣ

ΣΥΝΑΞΙΣ ΑΝΔΡΕΙΩΝ

Σάν θές νά ιδής άντρες καλούς κ' όμορφωματομένους,
άμε στό Φραγκοκάστέλλο νάνα τ' Άγιού Νικητα.
Νά κατεβούν τά δυό χωριά τó Νίμπρος και τó Άσκήφου
και τ' άλλα τά γυρόχωρα μαζί μέ τσοι Ριζίτες.

Νά ιδής σγουρούς, νά ιδής ξαθούς κ' όμορφους κοπε-
λιάρους
νά ιδής τó Σίφη πώς πηδή, τόν Κώστα πώς χορεύει
νά ιδής και τσοι Κομηθιανούς πώς παίζουε τó βόλι,
νά ιδής τσοι Καλλικραθιανούς ίντα καλά ξαμάνουν.
Νά ιδής τσοι νιους για τ' άρματα, τσοι νιες για τó
γαϊτάνι,
νά ιδής και τσοι άκρογέροντες πώς παίζουε στό σημάδι.

(Δημοτικόν τής Κρήτης)

¹ Πλάι, πλάγι, πλαγιάδα, ή κλητία του βουνού. ² Μέγας
βράχος. ³ άξεσφενδύσις.

⁴ Αιδός, χαρακτήρ, τιμιότης ίεδη. ⁵ Γατέα=κατέγα=ε-
ξέρω. ⁶ Μήκος δασον δυό βολαί όπλου. ⁷ Μακρόν.

Η όδοροή τής Βας Μερσάχιας υπό τής πόλεως των Άθηνών — Φωτογρ. Ρωμαιή Τσάιτς

ἀντιπροσώπους Ἀγγλίας, Γαλλίας καὶ Ρωσσίας. Αἱ γυναῖκες ἐφώνησαν: μὴ μᾶς ἐγκαταλείψετε. Εἰμαστέ Ἕλληνες. Θέλουμε νὰ ζήσωμε μὲ τὴ μητέρα μας τὴν Ἑλλάδα.

Εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Ὁξφόρδ, καθιερώθη ἐφέτος ἰσότιμος μὲ τὰς ξένας φιλολογίας δηλ. τὴν γαλλικὴν, γερμανικὴν, ἰταλικὴν, ἰσπανικὴν, ρωσικὴν καὶ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἡ μεσαιωνικὴ καὶ νεώτερα ἑλληνικὴ φιλολογία, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐξετάζεται ὁ ὑποψήφιος διὰ τὸ τιμητικὸν δίπλωμα τοῦ Πανεπιστημίου.

Ὁ κ. Α. Ρότσιλδ προσέφερε 5,000 δραχ. διὰ τὸ καλύτερον ἑλληνικὸν δραματικὸν ἔργον σχετιζόμενον μὲ τοὺς τελευταίους νικηφόρους πολέμους. Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ θὰ κανονίσῃ τὰ τοῦ διαγωνισμοῦ.

Τὸ βραβεῖον Νόμπελ διὰ τὴν εἰρήνην ἐδόθη εἰς τὸν Βέλγον γεωρυσιαστὴν Λαφόνταιν. Τὸ δὲ περυσινὸν ποῦ ἀνεβλήθη ἕνεκα τοῦ πολέμου, ἐδόθη εἰς τὸν πρῶτον ὑπουργὸν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν κ. Ἐλιχον Ρούτ.

Ἄνδρες, γυναῖκες, παιδιά, γέροντες τῆς Κορυθοῦς, εἰς μίαν κατασκευαστικὴν λειτουργίαν, πρωτοστατοῦντος τοῦ Μητροπολίτου, ἀρξίσθησαν, ἀφοῦ μετέλαβον τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ν' ἀποθάνουν ὅλοι ἀντιπασσόμενοι εἰς τὸν νέον ζυγὸν ποῦ θέλουσιν τὰ τοὺς ἐπιβάλουσιν.

Ἰδρῦθη «Ἐταιρεία τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου» μὲ πρόεδρον τὸν κ. Γρηγόριον Ξενόπουλον. Ἡ Ἐταιρεία σκοποῦν ἔχει νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὴν πραγματικὴν ἰδέαν τοῦ «Ἐθνικοῦ Θεάτρου».

Ὁ Ντανουόντσιο ἔδωκε νέον ἔργον τὸ «Αἰγύκλημα» εἰς τὸ θέατρον Πόρτ-σαίν-Μαστέν, στὸ Παρίσι. Τὸ ἔργον μεταφράζεται καὶ ἰταλικά διὰ νὰ παιχθῇ εἰς τὴν Ἰταλίαν.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες τοῦ 1914 ἀνεβλήθησαν διὰ τὸ 1918.

Ἡ Ἴζκονία ποῦ εἶχε κλαπῆ ἀπὸ τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου ἀνευρέθη εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ Ἰταλικὴ κυβέρνησις ἀπέδωκε εἰς τὴν Γαλλίαν τὸ ἀριστοτέγγημα τοῦ Ντά-Βίντσι. Ὁ κλέπτης Βικέντιος Περούτζια, ἦτο κορνιζοποιὸς εἰς τὸ Λούβρον κ' εἶται εἶχε κατορθώσει νὰ πάρῃ τὴν εἰκόνα χωρὶς νὰ τὸν ὑποπτεῦθῃ κανεὶς.

Τὸ Πανεπιστήμιον θὰ ὀργανώσῃ διὰ τοῦ Ὁδείου χοροδίαμ φοιτητῶν, ἡ ὁποία θὰ μετέχῃ τῶν τελετῶν καὶ ἐορτῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

Ἐτοιμάζεται καλλιτεχνικὴ ἐκθεσις καὶ μαζὶ λαχείου, τῶν ὁποίων αἱ εἰσπραξαὶς θὰ διατεθοῦν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου.

Τὴν προσεχῆ ἀνοιξὴν θὰ γείνουσιν ἐπίσημα ἀποκαλυπτήρια τοῦ μνημείου τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ εἰς τὸ Γερνεσέυ. Ὁ πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας κ. Πουανκαρέ θὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως.

Ἡ ΠΡΟΤΟΜΗ ΤΟΥ ΣΩΛΩΜΟΥ

Εἰσφοραὶ Δρ. 3.796.60
Διὰ νὰ συμπληρωθῇ τὸ ποσὸν τῶν 5.800.
ὑπολείπονται ἀκόμη Δρ. 2.003.40

ΝΕΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἡ Μεγαλόχαρη, διήγημα Ἀγγ. Τανάγρα. Ἀθῆναι ἐκδ. Ἰ. Σιδέρη, δρ. 2.50.

Καρναθιακὰ δημοτικὰ ἄσματα συλλεγόμενα ὑπὸ Μ. Γ. Μιχαηλίδου. Κων/πολις, ἐκδ. Π. Ἀγγελίδου καὶ Σας, δρ. 2.

Τὸ ἄσπερο καὶ τὸ μαῦρο, δράμα Σπύρου Μελά, Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 1.50.

Μουσικαὶς μελέταις, Παλαμᾶ - Καλομοίρη: Ταυβοὶ καὶ Ἀνάπαιστοι, Λύρας Θέρου. Ἀνατύπωση ἀπὸ τὸ περιοδικὸν «Γράμματα», δρ. 0.50.

Τὸ Ἄγιον Ὄρος καὶ ἡ Ρωσικὴ πολιτικὴ ἐν Ἀνατολῇ ὑπὸ Μελετίου Μεταξάκη, μητροπολίτου Κιτίου. Ἀθῆναι, τυπογρ. Π. Α. Σακελλαρίου, δρ. 5.

Ἀγνή, μυθιστόρημα Ψυχάρη. Ἀθῆναι, βιβλιοπ. τῆς Ἐστίας, δρ. 2.

Τὸ Κοινωνιστικὸν Μανιφέστο Μάρξ Ἐγγλες, μετάφρ. Κωνσταντίνου Χατζοπούλου, δρ. 0.15.

Περὶ ὑπαθητῶν σχολείων καὶ ὑπαθητοῦ διδασκαλίας Δ. Ἰ. Σαράσιη, ἱατροῦ. Ἀνατύπωσις ἐκ τῶν «Πρακτικῶν τοῦ Β' Ἑλληνικοῦ Συνεδρίου κατὰ τῆς φυματώσεως». Βόλος, τυπογρ. «Θεσσαλίας».

Ξένες ἀρμονίαι στὴ δική μου λύρα, μεταφράσματα Γιώργου Φιλήντα. Πόλη, γέδουα 10.

Τὰ ἐν Καίρῳ ἑλληνικὰ σχολεῖα τῶν Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τουρκοκρατίας (ἐξ ἀνεκδότων πατριαρχικῶν ἐγγράφων) ὑπὸ Δ. Καλλιμάχου. Ἀνατύπωσις Ἐκκλ. Φάρου.

Οἱ Ἕλληνες ἐν Αἰγύπτῳ κατὰ τὴν Γαλλικὴν κατοχὴν 1798—1801 (ἐξ ἀνεκδότων πατριαρχικῶν ἐγγράφων) ὑπὸ Δ. Καλλιμάχου. Κόϊρον.

Ἡθικὰ ἔργα Λεοπόρδη, μετάφρ. Ἀριστ. Καμπάνη. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 3.

Ἡθικὴ Σπινόζα, μετάφρ. Ν. Κουντουριώτου. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 5.

Ἐπιστήμη καὶ ὑπόθεσις Henri Poincaré, μετάφρ. Παν. Ζερβού. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 4.

Ἐπὶ τῆς Θεωρητικῆς Arthur Schopenhauer, μετάφρ. Ν. Κουντουριώτου. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 3.

Ἡ ἀγωγή ἐπὶ τῇ βάσει τῆς επιστήμης, C. A. Laisant, μετάφρ. Ν. Καζαντζάκη. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 3.

Μελέται περὶ ἀνθρωπίνης φύσεως, Elie Metchnikoff, μετάφρ. Ἀλεξάνδρου Γεωργιάδου. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 4.

Δουκίμου γενετικῆς ψυχολογίας, Charles Richet, μετάφρ. Ν. Κουντουριώτου. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 4.

Στοιχεῖα ἐλευθέρου ἠθικῆς, M. Guyau, μετάφρ. Ν. Κουντουριώτου. Ἀθῆναι, ἐκδ. Γ. Φέξη, δρ. 5.

Griechische Originale von Emil Waldmann mit 207 Tafel Abbildungen. Leipzig, E. A. Seemann, Geb. M. 8.

Revue des Études Greegues N° 118-119 Juillet-Septembre 1913. Paris, fr. 2.50.